

ТЕХНИКА ИЛИМДЕРИТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИTECHNICAL SCIENCES*Керимбекова Д.О.***САНАРИПТЕШТИРҮҮ ШАРТЫНДА САПАТТЫ
БАШКАРУУ СИСТЕМАСЫ***Керимбекова Д.О.***СИСТЕМА УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ
В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ***D. Kerimbekova***QUALITY MANAGEMENT SYSTEM IN THE CONDITIONS
OF DIGITALIZATION**

УДК: 658.562

Экономиканы санариптештирүү уюмдардын ишинин бардык чөйрөлөрүнө таасирин тийгизип, товарларды өндүрүү жана кызмат көрсөтүү рыногунда алардын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн сактоону камсыз кылат. Макала санариптештирүү контекстинде сапатты башкаруу системасынын өнүгүүсүн талдоого арналган: санариптик трансформациянын акырындык менен уюмдардын ишмердүүлүгүнүн ар кандай чөйрөлөрүнө, анын ичинде сапатты башкаруу системасына дагы таасирин тийгизе баштагандыгы каралып, сапатты башкаруу системасынын чөйрөсүндө санариптик трансформациянын келечегине көңүл бурулуп, сапатты башкаруу системасында санариптик трансформацияны ишке ашырыш үчүн пайда болгон кыйынчылыктар келтирилген, сапатты башкаруу системасын санариптештирүү процессинде уюмдар туш болушу мүмкүн болгон тобокелдиктердин топтору бөлүнүп көргөзүлгөн, тенденциялары жана функциялары аныкталган, уюмдардын санариптик трансформация шарттарында санариптик дүйнөнүн талаптарына жооп бериши үчүн, акыркы технологияларды гана ээрчибестен, маалыматтык маданиятты толугу менен модификациялоосунун зарылдыгы белгиленген.

Негизги сөздөр: сапат, санарип, сапатты башкаруу, тенденция, трансформация, экономика, процесс.

Цифровизация экономики затрагивает все сферы функционирования организаций, обеспечивая поддержание их конкурентоспособности на рынке производства товаров и оказания услуг. Статья посвящена анализу развития систем управления качеством в условиях цифровизации: постепенному влиянию цифровой трансформации на различные сферы деятельности организаций, в том числе и на систему управления качеством, фокусирование на перспективах цифровой трансформации в области системы управления качеством, приведены трудности, возникающие при внедрении цифровой трансформации в систему управления качеством, в процессе цифровизации системы управления качеством выделяются группы рисков, с которыми могут столкнуться организации, и выявляются направления и функции, чтобы организации соответствовали требованиям цифрового мира в условиях цифровой трансформации, необходимо не только следовать новейшим технологиям, но и полностью изменить информационную культуру.

Ключевые слова: качество, цифровизация, управление качеством, тенденция, трансформация, экономика, процесс.

The digitalization of the economy affects all areas of the functioning of organizations, ensuring that they maintain their competitiveness in the market for the production of goods and the provision of services. The article is devoted to the analysis of the development of quality management systems in the context of digitalization: the gradual impact of digital transformation on various areas of activity of organizations, including the quality management system, focusing on the prospects of digital transformation in the field of quality management system, given the difficulties that arise when introducing digital transformation into a quality management system, in the process of digitalization of the quality management system, groups of risks that organizations may face are identified, and directions and functions are identified, in order for organizations to meet the requirements of the digital world in the context of digital transformation, it is necessary not only to follow the latest technologies, but also to completely change the information culture.

Key words: quality, digitalization, quality management, trend, transformation, economics, process.

Өлкөнүн экономикасын санариптештирүү бүткүл дүйнөдөгү социалдык-экономикалык өнүгүүнүн маанилүү тенденциясы болуп саналат.

Кыргыз Республикасындагы 2040-жылга чейинки санариптик экономиканы өнүктүрүү программасы товарларды өндүрүү жана кызматтарды көрсөтүү үчүн салттуу тармактарды модернизациялоого, экономикадагы жана маалымат технологиядагы ар түрдүү процесстерди санариптештирүү кеңири жайылган шартта системалуу керектөөнү трансформациялоого негизделген. Мунун баары, уюмдардын натыйжалуу иштеши үчүн шарттарды, пландаштыруу жана башкаруу чечимдерди кабыл алуу үчүн жаңы ыкмаларды издөөгө, жаңы рынокторду түзүүгө жана өнүктүрүүгө негиз түзөт.

Санариптик трансформация акырындык менен уюмдардын ишмердүүлүгүнүн ар кандай чөйрөлөрүнө, анын ичинде сапатты башкаруу системасына дагы таасирин тийгизе баштады.

Сапатты башкаруу системасынын чөйрөсүндө санариптик трансформациянын келечеги:

– жогорку сапаттагы товарларды чыгарууга жана сапаттуу кызмат көрсөтүүгө жетишүү;

– чечимдерди кабыл алуу процесстерин өркүндөтүү;

– пайданы көбөйтүү;

– компаниянын позитивдүү имиджин сактоо;

– атаандаштык артыкчылыктарын жогорулатуу;

– эмгектин коопсуздугун камсыз кылуу;

– транзакциянын жана персоналдын чыгымдарын кыскартуу.

Сапатты башкаруу системасында санариптик трансформацияны ишке ашырыш үчүн кыйынчылыктар пайда болду. Ал кыйынчылыктарды алып карасак:

1. Жогорку чыгымдар жана натыйжада каржылоо булактарын табуудагы кыйынчылыктар, аларга төмөндөгүлөр кирет:

– санариптик платформаны кармоо жана тейлөө;

– мамлекеттик же коммерциялык сырды түзгөн маалыматтардын чыгып кетүүсүнөн корголгон автоматташтырылган системаларды иштеп чыгуу;

– уюмдардын ортосундагы өз ара аракеттенүү шарттарында электрондук документ жүгүртүүнүн бирдиктүү системасын калыптандыруу.

2. Адистер менен камсыз кылуу санариптик трансформацияны ишке ашыруудагы кыйынчылыктардын негизгиси, аларга төмөндөгүлөр кирет:

– ар түрдүү татаалдыктын даражасындагы көп деңгээлдүү системаларды талдоо чөйрөсүндө жетиштүү билими бар жана маалыматтын чоң көлөмүн (тизмеленген эмес) кайра иштетүүчү куралдар менен иштөө тажрыйбасы бар кадрлардын жетишсиздиги;

– ишкананын персоналынын жаңы шарттарга көнүүнү каалабагандыгы. Бул психологиялык жактан «ачык системаларга» саботажды түзгөндөй көрүнүп калышы мүмкүн.

3. Шайкештиктин электрондук сертификаттарын камсыз кылуучу бирдиктүү «санариптик реестрди» түзүүнүн шексиздиги.

Сапатты башкаруу системасын санариптештирүү процессинде уюмдар туш болушу мүмкүн болгон тобокелдиктердин топторун бөлүп көрөлү [2, 144-б.].

1. Уюштуруу тобокелдиктери:

– уюмдун санариптик өнүгүүсүнүн туруксуздугу;

– сапатты башкаруу системасынын өзүнүн ичинде кызыкдар тараптардын ортосундагы тең салмактуу эмес өз ара аракетти.

2. Кадрлар боюнча чечимдер:

– кызматкерлердин кесиптик чеберчилигинин начарлашы;

– кадрларды даярдоо зарылчылыгы менен байланышкан тобокелдиктер.

3. Технологиялык тобокелдиктер:

– компаниянын маалыматтарын уурдоо жана аларга карата алдамчылык;

– компаниянын ичиндеги коррупция.

Санариптик трансформация кийинки кадамды жасоону сунуштайт – сапатты башкаруунун кол менен жасалган операцияларын санариптештирүү.

Сапатты башкарууда адам ресурстарын талап кылган көптөгөн олуттуу маселелер бар, мисалы, өнүмдөр, процесстер, уюштуруу системалары жөнүндө маалыматтарды чогултуу жана талдоо, процесстерге мониторинг жүргүзүү жана контролдоо, далилдердин негизинде чечимдерди кабыл алуу, процесстердин өзгөрүшүнө сапат системасынын талаптарын масштабдоо, аныктоо жана тобокелдиктерди талдоо жана башкалар.

Санариптештирүү шартында сапатты башкаруу системасын трансформациялоо жана өзгөртүү процесстери жүрүп жатат. Буга байланыштуу сапатты башкаруу системасын санариптештирүүнүн бир катар тенденцияларын белгилесе болот (1-сүрөт).

1-сүрөт. Сапатты башкаруу системасын санариптештирүү тенденциялары.

I-сүрөттү талдасак, анда сапатты башкаруу системасын санариптештирүү тенденциялары маалыматтарды алуу жана изилдөөдөн башталат. Интернет заттарынын концепциясын өнүктүрүп, сенсорлордун ар кандай түрлөрүн иштеп чыгуу жаңы маалымат булактарын колдонууга мүмкүндүк берет. Бул бир эле учурда бир нече булактардан көп сандагы татаал көрсөткүчтөрдү талдоо мүмкүнчүлүгүн камсыздайт, маалыматты сактоо жана иштетүү системаларынын ылдамдыгын жогорулатат.

Талаптардын шайкештиктерин негиздөө процессине ылайык Блокчейн технологиясын киргизүү криптографиялык шифрлер менен корголгон блоктордун ырааттуу чынжырына маалыматтарды кабыл алууга жана уюштурууга мүмкүндүк берет.

Процесстерди көзөмөлдөө жана жөнгө салууда сапатты башкаруу системасынын процесстерин эффективдүү башкаруу жасалма интеллектти колдонуу менен байланышкан, ал процесстердеги тенденцияларды жана трансформацияларды адамга же статистикалык маалыматтарды иштеп чыгуунун негизинде автоматташтырылган системаларга караганда тезирээк жана натыйжалуураак аныктоого жөндөмдүү.

Карама - каршы кырдаалдарда чечим кабыл алууда сапатты башкаруу системасы процесстердин аткарылышы үчүн так алгоритмдерди иштеп чыгууну талап кылат. Болжолдуу талдоо бул маселени санариптик трансформациянын контекстинде чечүүгө мүмкүндүк берет [2, 35-б.]. Сапатты башкаруу системасы санариптештирүү шартында өнүгүп, натыйжа алып келиши үчүн тиешелүү функцияларды аткаруу зарыл.

Реалдуу убакыт режиминде ички жана тышкы чөйрөдөн бардык керектүү маалыматты алып, андан кийин маалыматтарды түзүп, пайда болгон же пайда болушу мүмкүн болгон көйгөйлөрдү чечүүнүн бардык түрлөрүн ишкананын бардык деңгээлдериндеги менеджерлер менен талкуулоо үчүн сунуштаса болот. Бул жерде бардык өзгөрүүлөргө тез жооп берүүчү жана тиешелүү чечимдерди башкарууга таасир этиши

мүмкүн болгон ыкмаларды же каражаттарды сунуштоо керек.

Ишкананын түзүмүн (функционалдык жана уюштуруучулук) оптималдаштырууга компаниянын персоналынын саны жана курамы боюнча, максаттарына жана саясатына жараша, жетекчилик тарабынан кабыл алынган иш чаралардын багыттарына байланыштуу. Санарип экономикасы үчүн алгылыктуу товарларды өндүрүү жана кызматтарды көрсөтүү жолдорун тандоо, ошондой эле, продукцияларды түзүү жана кызматтарды көрсөтүү боюнча операцияларды башкаруу өтө маанилүү.

Санариптештирүү шартында сапатты башкаруу системасын камсыздандырууга: процесстин натыйжалуулугу, өндүрүштүн коопсуздугу, маалыматты коргоо, ошондой эле тобокелдиктерди жана өзгөрүүлөрдү башкаруу кирет.

Ошентип, уюмдар санариптик трансформация шарттарында санариптик дүйнөнүн талаптарына жооп бериши үчүн, акыркы технологияларды гана ээрчибестен, маалыматтык маданиятты толугу менен модификациялоосу зарыл. Сапатты башкаруу системасын киргизүүнүн маанилүү максаты болуп, аны үзгүлтүксүз өркүндөтүү үчүн зарыл шарттарды түзүүчү башкаруу системасын куруу саналат, ал өз кезегинде компаниянын инновациялык потенциалын ачып, сапат боюнча үзгүлтүксүз ишти камсыз кылат.

Адабияттар:

1. Васильев В.А., Александрова С.В., Александров М.Н. Сапатты башкаруу жана санариптик технологиялар интеграциясы // Сапат. Инновация. Билим берүү. - 2017. - № 9 (148). 14-19-бб.
2. Капитанов А.В., Козлова А.В. Сапатты башкаруу системасы санариптештирүү шартында // XXIV Туполев окуулары (жаш окумуштуулар мектеби). - 2019. - С. 143-147.
3. Ковригин Е.А., Васильев В.А. Санариптештирүү шартында СМСтин өнүктүрүүнүн жолдору // Компетенттүүлүк (Россия). - 2020 - № 6. С. 12-17.
4. Жунусова М.М., Шегирбаева К.Б. Организационно-функциональная структура модели системы управления качеством. / Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана. 2020. №. 7. С. 57-61.